

V praxi se ovšem pro obojí kategorií osob těchto (tedy i pro osoby nepožívající práva exterritoriality) užívá při doručování žalob cesty jediné — t. j. úřadu nejv. dvor. maršálka. Úřad nejv. dv. maršálka jest též příslušným pro žaloby na suverenní řád Johannitů (rozh. nejv. soudu ze dne 27. srpna 1873 sb. »Gl. U.« č. 5605). Rovněž přísluší úřadu nejvyššího dvorního maršálka činiti opatření o movité pozůstalosti cizího některého suveréna v Rakousku zesnuvšího (rozh. ze dne 23. června 1875 sb. »Gl. U.« č. 5773). Soud nejvyššího dvorního maršálka sestává ze 4 radů zemského soudu vídeňského ad hoc povolaným, jimž předsedá nejvyšší dvorní maršálek. Mimořádný soud tento není příslušným ve sporech právních právomoci věcné dále právomoci horní, jakož i v záležitostech fideikomisních a lenních a v oněch sporech právních, pro něž zavedeno jest sumární řízení o rušené držbě a řízení nájemní — a nastupují tedy soudy řádné. Osoby exterritoriality požívající podléhají právomoci soudů řádných, pokud jde o nemoovitosti a o držbu hor. O žalobách proti příslušníkům sboru diplomatického (corps diplomatique) podaným nemá vydávati úřad nejv. dv. maršálka výměrů, nýbrž obeslati dotyčnou osobu a míti ji způsobem svrchu vylíčeným k odklizení sporu i případným zakročením u ministra věcí zahraničních (nejv. vlastnoruční list ze dne 29. ledna 1795). Dle dv. dek. ze dne 19. prosince 1785 č. 506 sb. zák. soud. nepodléhá úřad nejv. dvorního maršálka vrchnímu soudu zemskému, a »nemůže tedy vrchní soud zemský odsouditi ho k náhradě soudních útrat nebo k nějakému trestu ani vydávati proti němu výnosů takových, jaké po zákonu proti podřízenému soudci dovoleno jest«.

Pokud jde o výkon řízení politického, vymezen jest úřadu nejv. dv. maršálka jakýsi podíl jen ohledně dvorních budov a dvorského služebnictva a to jen potud, že opatřuje služební disciplinu a domácí policii v přísném slova smyslu. Jinaká agenda spadá v kompetenci řádných politických úřadů s tím toliko obmezením, že dříve musí se všechny tyto úřady v záležitostech týkajících se osob bydlících v některé dvorní budově obrátiti na nejv. dvorního maršálka (nař. ze dne 26. října 1823 č. 51.481).

Úřad patentní.

Úřad patentní vešel v působnost dnem 1. ledna 1898 na základě nejvyššího rozhodnutí ze dne 19. července 1898 a po rozumu §§ 34 a 124 zákona ze dne 11. ledna 1897 č. 30 ř. z. o ochraně vynálezů (zákonu patentního).

I. Organisace úřadu patentního.

Úřad patentní skládá se z oddělení přihláškových, z oddělení stížnostních a z oddělení zrušovacího (§ 1 nař. min. obchodu ze dne 15. září 1898 č. 157 ř. z.).

1. Oddělení přihlášková počtem pět (I.—V.) skládají se (v každém oddělení) z právnických a technických sil; přednostové každého oddělení jsou dva a to: 1 právnícky vzdělaná osoba a 1 osoba znalá odboru technického; vrchní řízení práce přináleží přednostovi právnícky vzdělanému. Každé oddělení usnáší se kolegiálně sestávajíc ze 3 stálých členů; předsedou jest opět přednost oddělení s právníkým vzděláním. Ostatní dva členové vzati jsou z odboru technického, jde-li o věc odborně technickou, jde-li o záležitost právníké ve smyslu § 40 zákona patentového z r. 1897, povolávají se z právníků téhož nebo jiného přihláškového oddělení (srv. §§ 2 a 4 cit. nař. z r. 1898 č. 157 ř. z.).

Příhlásková oddělení mají samostatně vyřizovati:

a) přihlášky patentů, které přísluší do patentních tříd onomu oddělení přidělených (každé přihláskové oddělení určeno jest totiž pro zvláštní obor techniky, jehožto odvětví pak rozdělena jsou na 89 tříd — tak ku př. jest »Příhláskové oddělení I.« pro »Mechanické živnosti, hornictví a polní hospodářství«; odvětvím jsou zde mechanické živnosti, hornictví, polní hospodářství; třídami pak (podrobně uvedenými ve zvláštní příloze) rozumějí se určité předměty, živnosti a činnosti, jako: šicí stroje všeliké, mlýny, úprava rud, nerostů a paliva atd. srv. § 2 cit. nař. a přílohu II.);

b) odpory proti přihláškám těchto patentů;

c) poznámky spornosti a žádosti o zápis do rejstříku patentního v nesporných záležitostech patentních pokud jde o patenty, které přísluší do tříd tomu kterému oddělení přihláskovému přidělených;

d) rozklady proti opatření referentovu, jímž se připravuje usnesení přihláskového oddělení.

Kromě toho mohou býti členové oddělení přihláskových povoláni za členy nebo refenty v odděleních stížnostních nebo v oddělení zrušovacím (srv. § 3 cit. nař.).

2. Oddělení stížnostní jsou dvě (*A*, *B*); oddělení *A* příslušno jest pro stížnosti do usnesení přihláskového oddělení I.—III., oddělení *B* pro stížnosti do usnesení přihláskového oddělení IV. a V. V obou těchto stížnostních odděleních rozhoduje se s platností konečnou o stížnostech podaných do usnesení přihláskových oddělení; k dožádání soudu podávají pak oddělení tato písemná dobrozdání v záležitostech patentových (§ 33 zák. patentového a §§ 5 a 6 cit. nař. z r. 1898). Každé oddělení skládá se rovněž z členů práva znalých a z členů odborně vzdělaných v technice. K definitivním rozhodnutím nutna jest přítomnost 5 členů (3 technikové, 2 právníci — předsedou jest buďto přednosta patentního úřadu nebo jeho zástupce nebo stálý neb dočasný člen úřadu patentního práva znalý); ku rozhodnutím prozatímním žádoucí jest přítomnost 3 členů, z nichž dva musí býti technikové (srv. § 37 zák. pat. a § 7 cit. nař.).

3. Oddělení zrušovací: Složení jest úplně totéž, jako při odděleních stížnostních a to i pokud jde o rozhodnutí definitivní a mezitímní; předsednictví zastávají tytéž osoby. K působnosti zrušovacího oddělení přináleží rozhodovati o návrzích čelících proti patentům již uděleným, zejména pak k tomu, aby

a) patent byl odvolán;

b) za neplatný prohlášen byl;

c) byl odňat;

d) aby byl prohlášen závislým;

e) aby prohlášen byl relativně bezúčinným;

f) o návrzích určovacích (§ 111 zák. pat.),

g) aby byly uděleny licence nucené (srv. § 8 a 9 cit. nař. z r. 1898).

Předseda úřadu patentního sestavuje všechna oddělení (t. j. přihlásková, stížnostní a zrušovací oddělení) na každý rok pracovní napřed má právo k případným změnám z určitých důvodů. Zejména pak vyhrazeny jsou předsedovi úřadu patentního t. zv. záležitosti presidiální, soujem to určitých služebních oprávnění (jako ku př. právo řízení a dozoru v celém úřadu patentovém nebo právo udělení dovolenou úřednictvu a pod.) a povinností

(ku př. podávati ministerstvu obchodu výkaz činnosti za uplynulý rok atd.) (srv. §§ 10 a 11 cit. zák.).

4. Pomocné úřady obstarávají práci kancelářskou a napomáhají při správě úřadu patentního; jsou pak to: podatelna, archiv patentní (obsahující rejstřík patentní a originální popisy patentů), výkladna (poskytující veřejný přístup k patentům přihlášeným), knihovna (pro literaturu vynálezů), výpravná, pokladna a spisovna (§ 12 cit. nař.).

II. Osoby činné v úřadu patentním.

Jsou to jednak stálí, právnícky a odborně technicky vzdělaní úředníci, jednak dočasní úředníci téže kvalifikace; dále zaměstnán jest v úřadu patentním personál kancelářský, služební a výpomocný. Podotknouti jest, že ke službě konceptní mohou být přijati právníci s kvalifikací žádanou zákonem ze dne 20. dubna 1893 č. 681 ř. z. t. j. musili odbyti studia právníká a státovědecká na některé fakultě tuzemské a úspěšně vykonati (3) theoretické státní zkoušky (§§ 15 a 16). Úředníci techničtí vykážati se musí státními zkouškami, nebo vysvědčením o zkoušce diplomové odbyté s úspěchem na některé tuzemské vysoké škole technické, vysoké škole zemědělské nebo na některé horní akademii; stejnou způsobilost mají kandidáti aprobovaní za učitele věd mathematických a přírodních na vyšších gymnasiích nebo reálkách vyšších, jakož i doktorové filosofie, pokud hlavní rigorosum vykonali z odboru věd přírodních a mathematických. Za dočasné členy úřadu patentního (kteří mají po dobu svého úřadování titul »člen c. k. patentního úřadu«) povolávají se aktivní státní úředníci nebo i jiné osoby mimo službu státní stojící se stejnou kvalifikací (§§ 14—20).

Pro službu kancelářskou vyhledává se mezi jinými u státních a veřejných úřadů vůbec žádanými podmínkami, i studia škol středních s prospěchem odbytá (žádáť se zachovalost mravní i tělesná, splnění vojenské aktivní povinnosti, znalost jazyka německého a ještě některé jiné řeči zemské nebo cizí, úhledné písmo, po případě šestiměsíční zkušební praxe). Služební personál vyhověti musí v celku těmže náležitostem, jenže se žádá jen odbytí čtyřtřídní školy obecné a pouze znalost němčiny (srv. §§ 21 až 23 cit. nař.). Personál výpomocný, ženský i mužský, povolává se dle potřeby a za plat denní (diurnisté) a vázán jest v poměru služebním vzájemnou 14 denní výpovědí.

Úředníky patentního úřadu až včetně do VI. třídy hodnostní a k návrhu ministra obchodu i stálé a dočasné členy jmenuje císař; úředníky ostatních tříd hodnostních jmenuje a místa sluhů kancelářských obsazuje ministr obchodu (§§ 24 a 25 cit. nař.).

K obstarávání prací pokladních přiděluje ministr financí úřadu patentnímu jistý počet úředníků, kteří podřízeni jsou rozkazům předsedy úřadu patentního. Účetní kontrola svěřena jest ministrem obchodu zvláštnímu účetnímu úředníku (§§ 26 a 27).

Dle zásady vytčené v § 28 cit. nař. musí býti veškeré osoby ustanovené pro jakoukoli službu v úřadu patentním vzaty do přísahy, prve než úřad svůj nastoupí. Zvláštní formule přísežní předepsána jest pro členy úřadu patentního a zvláštní vzorec přísahy pro ostatní úředníky úřadu patentního, jakož i pro sluhy a pomocný personál. Přísahou touto stipuluje se slavnostním způsobem věrné a správné plnění příštích povinností a zejména, pokud jde o členy úřadu patentního, spravedlivé na-

lézání práva ve věcech úřad patentní došlých (§§ 28 cit. nař.). I dočasní členové skládají v ruce předsedy úřadu patentního služební přísahu uloženou stálým členům; jsou-li však povoláváni v úřad svůj poznovu (po druhé, po třetí atd.), stačí jim připomenouti přísahu již jednou vykonanou (§ 29).

III. Řízení disciplinární.

Pro disciplinární řízení s úředníky a sluhy úřadu patentního platí předpisy cí. nař. ze dne 10. května 1860 č. 64 ř. z. Předseda úřadu patentního podřízen jest disciplinární komisi ministerstva obchodu, ostatní úředníci (jakož i dočasní členové) a personál jest podroben disciplinární komisi úřadu patentního; od této komise lze k oné se odvolati. Komise disciplinární, kterou jmenuje ministr obchodu, skládá se z předsedy úřadu patentního jakožto předsedy komise, ze 2 právníků a 2 technických úředníků patentního úřadu (§§ 30—33 cit. nař.).

IV. Řád jednací (nař. min. obchodu ze dne 15. září 1898 č. 159 ř. z.).

1. Část všeobecná.

Veškerá podání svědčící úřadu patentnímu a jej došla přijímají se v podatelně a tam opatří se ihned a podle pořadí, v jakém došla, podací značkou (datum a číslo řadové; u přihlášek pak i hodina a minuta se vyznačí, kdy přihláška došla). Při dalších podáních v téže věci užije se značky spisu, pokud je podávajícimu již známa z vyřízení předchozích, a čísla příslušného vyřízení, k němuž se podání odnáší. Zvláštní předpisy platí o zásilkách peněžitých a o hotovém placení pro úřad patentový (srv. podrobněji § 1—3 nař. z r. 1898 č. 159 ř. z.). V úřadě patentním a v oddělení jeho vésti jest rejstříky a záznamy k tomu cíli, aby každý spis kdykoli rychle a bezpečně mohl býti vyhledán a aby v evidenci byly lhůty zákonné (§ 8 — neprodlužitelné leč z důvodů zákonem výslovně uznaných) i lhůty patentovým úřadem zvlášť ad hoc vyměřené (a prodlužitelné § 8), od kterýchžto lhůt závisí vyřízení další.

U patentového úřadu jest t. zv. frekvence jednoduchá t. j. úřaduje se od 9—3 hodin u podatelny (pro obecnstvo) od 9—2 hodin.

Co se tkne postupu práce v jednotlivých odděleních vyslovena jest zásada, že se pro každou záležitost patentní ustanoví referent, kterýž připravuje materiál k usnesení konanému v zasedáních dotyčného oddělení. Výslech stran, svědků a znalců — pokud nejde o nápravu formálních vad podání neb opravu podaného popisu patentu — předeběře taktéž dotyčný referent vždy protokolárně, dle potřeby, za pomoci zapisovatele přísežného. Veškery záležitosti táhnoucí se k udělenému již patentu vyřizuje ono přihláškové oddělení, které se zabývalo udělením patentu, leda že by vyřízení jich vyhraženo bylo oddělení stížnostnímu nebo zrušovacímu (§ 13 cit. nař.). Z určitých důvodů — stanovených v § 42 zák. pat. — může býti kterýkoli člen ze zasedání některého oddělení vyloučen; ví-li dotyčný člen o závadě této, jest povinen ihned to oznámiti předsedovi, který učiní opatření náhradní; vyjde-li vylučovací důvod na jevo teprve v zasedání, rozhodne o něm oddělení samo (§ 15 cit. nař.).

2. Postup práce v jednotlivých odděleních.

a) Oddělení přihlášková.

Jestliže v předběžném prozkoumání zjistí se na přihlášce (§ 55 zák. pat.) vady, které vynálezu samotnému co do způsobilosti k patento-

vání neškodí, vyzve se k návrhu příslušného referenta přihlašovatel, aby vady naznačené v určité lhůtě odstranil; jsou-li však tu dle všeho vady způsobilé vynálezu uškoditi dotčenou měrou, vyzve se přihlašovatel, aby se v určité lhůtě vyjádřil neb aby svůj popis příhodně omezil nebo změnil. Přihlašovatel může oběma vyzváním vyhověti tím, že se osobně dostaví do kanceláře referenta a učiní tam, čeho se vyhledává v obou případech (§ 16 cit. nař.). Seznamy přihlášených patentů zasílají jest pravidelně ministerstvu vojenství, financí a vnitra; mimo to se uveřejňují v listu pro patenty. Lze-li za to míti dle předběžné zkoušky, že určitý vynález zcela nebo z části spadá v obor některého státního monopolního práva, obrátiti se má referent k příslušnému monopolnímu úřadu. Má-li přihláška býti zamítnuta (§ 56 zák. pat.) nebo nařízeno prohlášení patentu (§ 57 zák. pat.) nebo má se rozhodnouti o udělení patentu v řízení odporovacím (§ 60 zák. pat.), nebo o posunutí předností následkem podstatných změn v původním popise (§§ 52 a 54 zák. pat.), děje se to usnesením některého oddělení přihláškového. V jiných případech však koná se usnesení o udělení patentu způsobem oběžným (t. j. oddělení za oddělením se usnází). Písemný materiál připravený k usnášení budiž aspoň den před zasedáním doručen od technického přednosty oddělení předsedovi oddělení spolu s denním pořádkem (§§ 18 a 19 cit. nař.). Dle denního pořádku tohoto koná se pak v zasedání porada o sneseném materiálu; protokol se tu nevede. Usnesení děje se na základě návrhu referentem připraveného (§§ 20, 21).

V úřední hodiny může obecnstvo nahlížeti ve výkladně do přihlášek a spisů patentních a činiti si zápisky; jestliže by však zápisky tyto přesahovaly dovolenou míru poznámek a náčrtů, mohou být straně přednostou výkladny odňaty. (Bližší a podřízené předpisy vytčeny jsou v §§ 22 až 25).

b) Oddělení stížností:

Pokud nestanoví zákon patentový jinak, mají i ve stížnostních odděleních průchod obdobně předpisy, které vytčeny jsou pro oddělení přihlášková (i zde stanoví se referent pro každou záležitost, po případě i referenti dva — žádá-li toho povaha a objem předmětu). O výsledcích předběžného řízení jakož i jednání sepisuje přísežný zapisovatel protokol (§ 26 cit. nař.).

c) Oddělení zrušovací:

Referent (práva znalý), který ustanoví se i zde pro každý návrh docházející rozhodnutí v oddělení zrušovacím, provádí přípravné řízení sám nebo, dle povahy předmětu, za pomoci odborně technického člena jakožto druhého referenta. V řízení přípravném má být referentem vyčerpána celá látka a tak spořádána, aby jednání, pokud možno, provedeno bylo při roku jediném a bez přetržení. (Jaká práva a povinnosti k tomu konci referentu přísluší, podrobně uvádí §§ 28 a 29 cit. nař. Vůbec má referent v předběžném řízení práva a povinnosti, které vzneseny jsou dle §§ 180—185 nov. ř. soudního na předsedu v řízení soudním). V předběžném řízení, jež vede referent, nemohou být strany přísežně slyšeny (§ 29 cit. nař.).

Jakmile a pokud přípravné řízení skončeno jest, předloží referent veškeré spisy a návrhy své předsedovi zrušovacího oddělení nebo předsedovi ad hoc ustanovenému. Shledá-li referent nebo předseda, že návrh

předběžným řízením přichystaný pro nepřislušnost úřadu patentního nebo z toho důvodu, že o věci již rozhodnuto bylo, má být jako k jednání nezpůsobilý zamítnut, musí si vyžádati o tom usnesení zrušovacího oddělení (v zasedání neveřejném). Jinak nařídí předseda nebo jiný přednosta oddělení zrušovacího, aby ústní jednání rozepsáno bylo (srv. §§ 72 zák. pat. a § 30 cit. nař.).

V. Ustanovení porůzná.

Nároky svědků a znalců (tzv. svědečné a znalečné) úřadem patentovým slyšených a vyměřování těchto nároků děje se obdobně dle předpisů min. nař. ze dne 17. září 1897 č. 221 ř. z.

Jazykem služebním, jednacím a rokovacím při úřadě patentním jest němčina. Podání a přílohy k nim mohou se podávati za osoby v tuzemsku bydlící v záležitostech patentových v příslušném jazyku zemském (t. j. v jazyku v zemi obvyklém). Tu se vyřizuje podání takovéto německy a připojí se překlad v jazyku, kterým podání bylo učiněno. Za osoby v cizozemsku bydlící podávati jest v záležitostech patentních písemnosti příslušné v jazyku německém.

Pokud by podání nevyhovovalo těmto předpisům, vrátí se žadateli nebo jeho zástupci s vyzváním, aby do určité lhůty řádné podání předložili (§§ 33—36 cit. nař. z r. 1898 č. 159 ř. z.).

Úřad statistiky práce zřízen byl při ministerstvu obchodu nařízením min. obch. ze dne 25. července 1898 č. 132 ř. z., částečně pozměněn vyhláškou min. obchodu ze dne 6. června 1899 č. 106 ř. z.

I. Podstata a význam.

Úřad statistiky práce povolán jest k tomu, by k účelům hospodářského a sociálního zákonodárství a správy systematicky sbíral, spracovával i periodicky uveřejňoval data týkající se statistiky práce. Data ona vztahovati se mají k postavení dělných tříd jmenovitě v průmyslu a v živnostech, v hornictví, v závodech zemědělských a lesních, v obchodu a dopravě, dále týkati se mají data ona působnosti zařízení a zákonů k povznesení blahobytu dělnictva, jakož i konečně rozsahu a stavu výroby v naznačených oborech.

II. Organisaace.

1. Úkol naznačený svěřen jest v ministerstvu obchodu zvláštnímu oddělení, jež označeno názvem »c. k. úřad statistiky práce« a jež započalo činnost svou dnem 1. října 1898; pokud jde o opatření mezitímná a o vyhledávání potřebných dat jest úřad ten na venek úplně samostatným orgánem podroben jsa jen vrchní moci ministerstva obchodu.

2. Jestliže podniknouti se má šetření v takových závodech, jež spadají v obor působnosti některého jiného ministerstva, dlužno prve s dotyčným ministerstvem a ministerstvem obchodu zahájit vyjednávání.

3. Za součinnost při pracích úřadu tohoto lze požádati nejen úřady státní, nýbrž i úřady obecní, komory obchodní a živnostenské, společenstva živnostenská, soudy živnostenské, společenstevní a jinaké soudy rozhodčí, úrazovny dělnické, pokladny nemocenské a jinaké pomocné pokladny dělnické, k čemuž dotčené úřady povinny jsou v duchu zákonných předpisů jich se dotýkajících. Orgánům úřadu statistiky práce, jimž šetření dat naznačených svěřeno a kteříž náležitě legitimováni jsou, povinny jsou úřady s celým důrazem poskytnouti potřebné pomoci ku provedení vzpomenutých úkolů.